

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціології та управління

Т.Ф. Бірюкова

« 29 » . 08 2025 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЯКІСТЬ ЕМПІРИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
підготовки магістрів

денної форми здобуття освіти

освітньо-професійна програма Соціологія

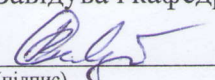
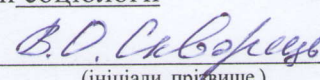
спеціальності С5 Соціологія

галузі знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини

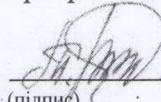
ВИКЛАДАЧ: Ратушна Таїсія Олександрівна, к.соц.н., доц., доцент кафедри соціології

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри соціології

Протокол № від « 1 » 26.08 2025 р.
Завідувач кафедри соціології

(підпис)
(ініціали, прізвище)

Погоджено
Гарант освітньо-професійної
програми

(підпис)

Т.О. Ратушна
(ініціали, прізвище)

Зв'язок з викладачем:

E-mail: t2020005@gmail.com

Телефон: (061) 228-75-58 (кафедра соціології)

Інші засоби зв'язку: Moodle (форум курсу, приватні повідомлення)

Кафедра: соціології, ауд. 309 (3-й поверх) 4 корп. ЗНУ, вул. Дніпровська, 33а

1. Опис навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Якість емпіричних досліджень» є надання студентам теоретичних знань необхідних для розуміння сутності та аналізу категоріально-термінологічного апарату сучасної соціології та практичних навичок визначення ключових термінів і понять як у науковій так і у практичній роботі соціолога.

Вивчення дисципліни є важливим з огляду на її значення для формування дослідницької культури у здобувачів, ознайомлення і формування у магістрантів уявлення про методологію, різні принципи, підходи, терміни, що використовуються в соціальному пізнанні; знань про структуру пізнання, специфіку соціологічного знання, а також розвиток навичок соціологічного аналізу в перспективі різних концепцій.

У концептуальному, інформаційному і логічному плані даний курс тісно пов'язаний з дисциплінами «Новітні соціологічні теорії», «Презентація результатів соціологічного дослідження» та «Соціологічні методи маркетингового дослідження».

Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Статус дисципліни	Обов'язкова	
Семестр	1-й	
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість годин	90	
Лекційні заняття	14 год.	
Семінарські заняття	14 год.	
Практичні заняття		
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	62 год.	
Консультації	Розклад розміщення консультацій: https://sites.znu.edu.ua/cms/index.php?action=news/view_details&news_id=37347&lang=ukr&news_code=ratushna-taisiya-oleksandrivna Кількість: 2 год. дистанційні – Zoom, за попередньою домовленістю Запис на консультації: t2020005@gmail.com	
Вид підсумкового семестрового контролю:	залік	
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=2144	

2. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

Результати навчання та компетентності	Методи навчання / форми і методи оцінювання
ЗК02 Здатність працювати автономно. ЗК05 Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. ЗК06. Здатність приймати обґрунтовані рішення. СК03. Здатність проектувати і виконувати соціологічні дослідження, розробляти й обґрунтовувати їхню методологію. СК04. Здатність збирати та аналізувати емпіричні дані з використанням сучасних методів соціологічних досліджень. СК05. Здатність обговорювати результати соціологічних досліджень та проектів українською та іноземною мовами. СК06. Здатність дотримуватися у своїй діяльності норм професійної етики соціолога та керуватися загальнолюдськими цінностями. СК09. Здатність презентувати результати соціологічних досліджень для різних цільових аудиторій, використовуючи знання соціологічних методів у маркетингових дослідженнях для ефективного вирішення бізнес-завдань та питань соціального маркетингу. ПР01 Аналізувати соціальні явища і процеси, використовуючи емпіричні дані та сучасні концепції і теорії соціології. ПР04 Застосовувати наукові знання, соціологічні та статистичні методи, цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язування складних задач соціології та суміжних галузей знань. ПР05 Здійснювати пошук, аналізувати та оцінювати необхідну інформацію в науковій літературі, банках даних та інших джерелах. ПР07 Вирішувати етичні дилеми відповідно до норм професійної етики соціолога та загальнолюдських цінностей. ПР08 Зрозуміло і недвозначно доносити знання, власні висновки та аргументацію з питань соціології та суміжних галузей знань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються. ПР10 Презентувати результати соціологічних досліджень для різних цільових аудиторій,	Лекції, керовані дискусії, метод проблемного викладу матеріалу, групові практичні роботи, творчі роботи, презентації, тестування в системі Moodle, опитування на семінарських заняттях, підготовка індивідуального/групового дослідницького завдання з презентацією його результатів

використовуючи знання соціологічних методів у маркетингових дослідженнях для ефективного вирішення бізнес-завдань та питань соціального маркетингу.	
---	--

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Забезпечення і оцінка якості дизайну емпіричного соціологічного дослідження

Якість соціологічного дослідження як одна з найбільш загальних характеристик його наукової та практичної значущості. Системність соціологічного дослідження. Якість програми соціологічного дослідження. Формулювання та обґрунтування соціальної проблеми.

Визначення якості соціологічного дослідження в залежності від якісних характеристик проблеми, мети, та завдань соціологічного дослідження. Логічний аналіз понять як вимога глибокого і точного пояснення їх змісту і структури. Інтерпретація основних понять дослідження та її значення. Операціоналізація основних понять дослідження як процес виокремлення складових частин досліджуваного явища та встановлення між ними взаємозв'язку. Вплив якості проведення операціоналізації для подальшої розробки інструментарію соціологічного дослідження. Загальні вимоги до формулювання гіпотез соціологічного дослідження.

Вибір інструментарію соціологічного дослідження в залежності від мети та завдань. Основні вимоги до розробки інструментарію соціологічного дослідження. Якість інструментів збору первинної соціологічної інформації. Якість вимірювання в емпіричному дослідженні

Змістовий модуль 2. Забезпечення якості організації та реалізації емпіричного соціологічного дослідження

Організація соціологічного дослідження як діяльність, яка забезпечує всі необхідні умови для здійснення ефективного наукового пошуку. Загальний огляд етапів соціологічного дослідження. Забезпечення якості вибіркового соціологічного дослідження. Поняття загального плану дослідження. Робочий план соціологічного дослідження як засіб впорядкування та деталізації дослідницьких процесів. Організаційні питання та ресурсозабезпечення соціологічного дослідження. Матеріально-технічна база дослідження. Формування дослідницької групи та її склад. Проведення польового етапу соціологічного дослідження. Кількість виконавців (анкетерів, інтерв'юерів, спостерігачів і т.д.) та оперативність збору інформації. Якість підготовки виконавців (анкетерів, інтерв'юерів, спостерігачів і т.д.). Кошторис соціологічного дослідження.

Змістовий модуль 3. Якість аналізу даних емпіричних соціологічних досліджень

Якість первинної обробки даних. Перевірка якості зібраного матеріалу. Створення масиву даних та якість первинного групування зібраної інформації. Представлення даних в статистичних показниках і таблицях. Правила побудови таблиць та графіків за даними одномірних, двомірних та багатомірних розподілів. Якість інтерпретації даних дослідження та загроза суб'єктивізму. Концептуальна побудова викладення результатів опитування та розробки рекомендацій на основі проведеного соціологічного дослідження.

Змістовий модуль 4. Якість результатів, забезпечення цінності для споживача/аудиторії

Визначення якості представлення результатів. Як переконатися, що представлення відповідає початковим бізнес-завданням або питанням соціального маркетингу? Аналіз потреб і очікувань різних цільових аудиторій (топ-менеджмент, маркетологи, державні органи, широка громадськість). Критерії перевірки та підтвердження надійності даних та висновків. Адаптація до аудиторії. Структура результатів для бізнес-аудиторії (від «завдання» до «рекомендації»). Структура для масової аудиторії чи громадського сектору (від «проблеми» до «рішення»). Опис проблеми та її масштабу, використання кейсів та історій для емоційного зв'язку з аудиторією. Перетворення соціологічних даних на інструмент, що допомагає приймати ефективні бізнес-рішення та досягати реальних соціальних змін.

Змістовий модуль 5. Якість роботи соціолога та професійна етика

Якість роботи соціолога та професійна етика Професійна діяльність соціолога. Якість, точність і об'єктивність наданої соціологом інформації як один з чинників успіху соціальних перетворень, можливість недопущення чи безболісного додання соціальних конфліктів, збереження соціальної стабільності. Проблема професіоналізму соціолога в умовах соціальних трансформацій в Україні. Підвищення суспільного попиту на проведення соціологічних досліджень та якість підготовки фахівців у цій сфері. Морально-правова регламентація професійної діяльності соціологів. Особиста моральна відповідальність соціолога за якість результатів своєї роботи. Етика наукової діяльності та професійного спілкування соціологів. Кодекс професійної етики соціолога. Дотримання кодексу професійної етики соціолога як запорука якості його роботи.

4. Теми лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/д.ф.	з.ф.	
1	Забезпечення і оцінка якості дизайну емпіричного соціологічного дослідження	4		<i>раз на два тижні</i>
2	Забезпечення якості організації та реалізації емпіричного соціологічного дослідження	2		<i>раз на два тижні</i>
3	Якість аналізу даних емпіричних соціологічних досліджень	4		<i>раз на два тижні</i>
4	Якість результатів, забезпечення цінності для споживача/аудиторії	2		<i>раз на два тижні</i>
5	Якість роботи соціолога та професійна етика	2		<i>раз на два тижні</i>
Разом		14		

5. Теми семінарських занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/д.ф.	з.ф.	
1	Аналіз і оцінка якості дизайну емпіричного соціологічного дослідження Практична робота: аналіз кейсів. Вимоги до виконання: Необхідно розглянути 2 кейси (окрім розглянутих на лекції) дизайнів соціологічного дослідження і проаналізувати їх з точки зору якості програми та інструментарію	2		<i>раз на тиждень</i>
2	Забезпечення якості організації та реалізації емпіричного соціологічного дослідження Робота у міні-групах та аналіз кейсів, мозковий штурм. Підбір та обґрунтування організаційних заходів для проведення різних соціологічних досліджень. Ситуації дослідження формуються викладачем і розміщуються на сторінці курсу на платформі Moodle <u>Альтернативне завдання:</u> Проходження курсу на платформі Prometheus	2		<i>раз на тиждень</i>

	«Соціологія та соціальні дослідження: що, як, навіщо?» (https://prometheus.org.ua/prometheus-free/sociology-research-course/) цей курс допоможе вам дізнатися, як правильно проводити дослідження, аналізувати дані та використовувати результати для прийняття рішень в різних сферах. Зарахування можливе за умови надання сертифікату про проходження курсу.			
3	Якість аналізу даних емпіричних соціологічних досліджень Робота з літературою, створення презентації та її захист. Теми: 1. Якість вимірювання в емпіричному дослідженні (можливості вимірювання, квантифікація, стандартні та спеціальні шкали, утворення індексів) 2. Якість обробки соціологічної інформації (відмінності в якісній і кількісній стратегії) 3. Статистичні методи аналізу даних в емпіричному соціологічному дослідженні (можливості і обмеження) 4. Нечислові методи аналізу даних в емпіричному дослідженні і особливості їх представлення. 5. Роль і значення теорії (теоретичної моделі) в інтерпретації даних емпіричного соціологічного дослідження	4		<i>раз на тиждень</i>
4	Якість результатів, забезпечення цінності для споживача/аудиторії Аналіз результатів соціологічного дослідження (із джерел у вільному доступі, розміщуються викладачем на сторінці курсу на платформі Moodle). Завдання: 1) Проаналізувати матеріали з точки зору якості представлення результатів для різних аудиторій (органів влади, бізнесу, громадського сектору, масової аудиторії), а також 2) визначити: ○ Чи зрозумілі таблиці та графіки/інфографіка? ○ Чи є дублювання або надлишкова інформація? ○ Чи правильно інтерпретовані дані у тексті? ○ Чи не вводять в оману спосіб візуалізації (масштаб, пропорції тощо)? 3) Скласти короткий список (5–7 пунктів) рекомендацій для покращення представлення результатів цього дослідження.	2		<i>раз на тиждень</i>
5	Якість роботи соціолога та професійна етика Презентація власного міні-проєкту за темою «Етичні принципи та якість роботи соціолога»	4		<i>раз на тиждень</i>
Разом		14		

6.Самостійна робота

№ змістового модуля	Питання для самостійного опрацювання	Кількість годин	
		о/д.ф.	з.ф.
1	Забезпечення і оцінка якості дизайну емпіричного соціологічного дослідження 1. Проаналізуйте дизайн соціологічного дослідження (наприклад, доступного у відкритому доступі наукового дослідження) за такими критеріями: - Чіткість формулювання дослідницької проблеми та гіпотез. - Вибір методів збору даних та їх відповідність дослідницькій меті. Оцініть сильні та слабкі сторони дизайну цього дослідження. 2. Розробіть структуру власного емпіричного соціологічного дослідження на тему, що вас цікавить. Включіть опис проблеми, гіпотези, методи збору даних (опитування, інтерв'ю тощо), а також обґрунтуйте вибірку.	12	
2	Забезпечення якості організації та реалізації емпіричного соціологічного дослідження 1. Складіть детальний план організації збору даних для соціологічного дослідження. Опишіть етапи підготовки інструментарію, вибір та підготовку інтерв'юєрів або анкетувальників, організаційні питання (зокрема, щодо забезпечення репрезентативності вибірки). 2. Проаналізуйте можливі ризики, які можуть вплинути на якість реалізації емпіричного соціологічного дослідження (помилки інтерв'юєрів, неякісно підготовлені анкети тощо). Запропонуйте шляхи мінімізації цих ризиків. <u>Альтернативне завдання:</u> Проходження курсу на платформі Prometheus «Соціологія та соціальні дослідження: що, як, навіщо?» (https://prometheus.org.ua/prometheus-free/sociology-research-course/) цей курс допоможе вам дізнатися, як правильно проводити дослідження, аналізувати дані та використовувати результати для прийняття рішень в різних сферах. Зарахування можливе за умови надання сертифікату про проходження курсу.	12	
3	Якість аналізу даних емпіричних соціологічних досліджень 1. Проведіть порівняльний аналіз результатів двох різних соціологічних досліджень на одну тему (можна використати результати з публічних джерел). Оцініть якість використаних методів аналізу даних та зробіть висновки щодо обґрунтованості результатів.	12	
4	Якість результатів, забезпечення цінності для споживача/аудиторії. 1. Уявіть, що ви провели соціологічне дослідження на тему «Громадська думка жителів м. Запоріжжя до ініціатив з розвитку міської інфраструктури». Ваше завдання — підготувати ключові висновки цього дослідження для чотирьох різних аудиторій, враховуючи їхні унікальні інтереси та мотивації. Сформулюйте 3-4 ключові висновки, які, на вашу думку, були б найважливішими саме для цієї групи. Аудиторії: Органи влади (Міська рада, Департамент інфраструктури): Їх цікавлять питання ефективності, бюджетування, політичної підтримки та громадського консенсусу. Їм потрібні дані, що обґрунтовують прийняття рішень.	12	

	• Бізнес (Компанії-перевізники, забудовники, малий бізнес у центрі міста): Їхні інтереси зосереджені на економічній вигоді, потенційних ризиках та можливостях, що відкриваються завдяки змінам. Їм потрібні висновки, що впливають на прибутковість. • Громадський сектор (Екологічні організації, урбаністичні рухи): Вони прагнуть змін, що покращують якість життя, екологію та безпеку. Їх цікавлять висновки, які можуть стати основою для громадських кампаній. • Масова аудиторія (ЗМІ, звичайні мешканці): Їхні інтереси — особистий комфорт, зручність, безпека та зрозумілість. Їм потрібні висновки, які впливають на їхнє повсякденне життя.		
5	Якість роботи соціолога та професійна етика 1. Проаналізуйте публічний звіт або презентацію результатів соціологічного дослідження. Оцініть, наскільки зрозуміло і коректно представлено результати, чи є дотримання стандартів етичного подання інформації.	14	
Разом		62	

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу*	Критерії оцінювання та термін виконання	Усього балів
1	Тестування	Тестування на платформі Moodle	1 бал за кожну правильну відповідь. На проходження тесту дається одна спроба	5
	Практична робота	Практична робота: аналіз кейсів. Вимоги до виконання: Необхідно розглянути 2 кейси (окрім розглянутих на лекції) дизайнів соціологічного дослідження і проаналізувати їх з точки зору якості програми та інструментарію 1. Проаналізуйте дизайн соціологічного дослідження (наприклад, доступного у відкритому доступі наукового дослідження) за такими критеріями: - Чіткість формулювання дослідницької проблеми та гіпотез. - Вибір методів збору даних та їх відповідність дослідницькій меті. Оцініть сильні та слабкі сторони дизайну цього дослідження. 2. Розробіть структуру власного емпіричного соціологічного дослідження на тему, що вас цікавить. Включіть опис проблеми, гіпотези, методи збору даних (опитування, інтерв'ю тощо), а також обґрунтуйте вибірку.	7 балів – повна змістовна робота, висока аргументованість відповіді. 5-6 балів – робота досить повна, але є деякі неточності, непослідовність у аргументації; 3-4 бали – робота неповна, поверховий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків; 1-2 бали – короткий поверховий виклад матеріалу	7
2	Тестування	Тестування на платформі Moodle	1 бал за кожну правильну відповідь. На проходження тесту дається одна спроба	5

	Практична робота	Підбір та обґрунтування організаційних заходів для проведення різних соціологічних досліджень. Складання детального плану організації збору даних для соціологічного дослідження. Опис етапів підготовки інструментарію, вибору та підготовки інтерв'юєрів або анкетувальників, опис інших організаційних питань. Аналіз чинників, які можуть вплинути на якість реалізації емпіричного соціологічного дослідження (помилки інтерв'юєрів, неякісно підготовлені анкети тощо), визначення шляхів мінімізації цих ризиків. <u>Альтернативне завдання:</u> Проходження курсу на платформі Prometheus «Соціологія та соціальні дослідження: що, як, навіщо?» (https://prometheus.org.ua/prometheus-free/sociology-research-course/) цей курс допоможе вам дізнатися, як правильно проводити дослідження, аналізувати дані та використовувати результати для прийняття рішень в різних сферах. Зарахування можливе за умови надання сертифікату про проходження курсу.	7 балів – повна змістовна робота, висока аргументованість відповіді. 5-6 балів – робота досить повна, але є деякі неточності, непослідовність у аргументації; 3-4 бали – робота неповна, поверховий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків; 1-2 бали – короткий поверховий виклад матеріалу	7
3	Тестування	Тестування на платформі Moodle	1 бал за кожну правильну відповідь. На проходження тесту дається одна спроба	5
	Практична робота	Робота з літературою, створення презентації та її захист. Рекомендовано використовувати сервіси Canva, Figma, WordWall, Genially чи Gamma. Теми: 1. Якість вимірювання в емпіричному дослідженні (можливості вимірювання, квантифікація, стандартні та спеціальні шкали, утворення індексів) 2. Якість обробки соціологічної інформації (відмінності в якісній і кількісній стратегії) 3. Статистичні методи аналізу даних в емпіричному соціологічному дослідженні (можливості і обмеження)	7 балів – повна змістовна робота, висока аргументованість відповіді. 5-6 балів – робота досить повна, але є деякі неточності, непослідовність у аргументації; 3-4 бали – робота неповна, поверховий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків; 1-2 бали – короткий поверховий виклад матеріалу	7

		4. Нечислові методи аналізу даних в емпіричному дослідженні і особливості їх представлення. 5. Роль і значення теорії (теоретичної моделі) в інтерпретації даних емпіричного соціологічного дослідження		
4	Тестування	Тестування на платформі Moodle	1 бал за кожную правильну відповідь. На проходження тесту дається одна спроба	5
	Практична робота	Тема: Якість результатів, забезпечення цінності для споживача/аудиторії Аналіз результатів соціологічного дослідження (із джерел у вільному доступі, розміщуються викладачем на сторінці курсу на платформі Moodle). Завдання: 1) Проаналізувати матеріали з точки зору якості представлення результатів для різних аудиторій (органів влади, бізнесу, громадського сектору, масової аудиторії), а також 2) визначити: ○ Чи зрозумілі таблиці та графіки/інфографіка? ○ Чи є дублювання або надлишкова інформація? ○ Чи правильно інтерпретовані дані у тексті? ○ Чи не вводять в оману спосіб візуалізації (масштаб, пропорції тощо)? 3) Скласти короткий список (5–7 пунктів) рекомендацій для покращення представлення результатів цього дослідження.	7 балів – повна змістовна робота, висока аргументованість відповіді. 5-6 балів – робота досить повна, але є деякі неточності, непослідовність у аргументації; 3-4 бали – робота неповна, поверховий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків; 1-2 бали – короткий поверховий виклад матеріалу	7
5	Опитування на занятті	Тема: Якість роботи соціолога та професійна етика Питання: 1. Якість, точність і об'єктивність наданої соціологом інформації. 2. Підвищення суспільного попиту на проведення соціологічних досліджень та якість підготовки фахівців у цій сфері в умовах війни та повоєнної відбудови. 3. Дотримання кодексу професійної етики соціолога як запорука якості його роботи.	5 балів – відповідь повна, точна, логічно вибудована; студент критично мислить, аргументує прикладами з практики чи літератури. 4 бали – відповідь структурована й змістовна; наведено кілька доречних прикладів. 3 бали – відповідь загалом правильна, але неповна; наведено хоча б один приклад. 2 бали – відповідь частково коректна, але є неточності або плутанина у поняттях; приклади відсутні або невдалі; аргументація слабка. 1 бал – відповідь поверхнева, фрагментарна, без прикладів та аргументації.	5

	Практична робота	Презентація власного міні-проєкту за темою «Етичні принципи та якість роботи соціолога». Рекомендовано використовувати сервіси Canva, Figma, WordWall, Genially чи Gamma для візуалізації.	7 балів – повна змістовна робота, висока аргументованість відповіді. 5-6 балів – робота досить повна, але є деякі неточності, непослідовність у аргументації; 3-4 бали – робота неповна, поверховий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків; 1-2 бали – короткий поверховий виклад матеріалу	7
Усього за змістові модулі	10			60

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
залік	Теоретичне завдання	Тестування. Тест складається із 20 питань, розміщених на сторінці курсу у Moodle.	На проходження тесту дається 30 хвилин і одна спроба, 1 бал за кожну правильну відповідь.	20
	Практичне завдання	Есе на тему: "Ключові аспекти забезпечення якості емпіричних соціологічних досліджень: від розробки дизайну до представлення результатів різним цільовим аудиторіям" В есе здобувачі можуть розкрити такі питання: 1. Як забезпечується якість на кожному етапі соціологічного дослідження: дизайн, організація збору даних, аналіз та представлення результатів. 2. Які інструменти і підходи допомагають мінімізувати ризики на різних етапах. 3. Огляд прикладів реальних досліджень із критичним аналізом їхньої якості. Обсяг – не більше 1500 слів	1. Глибина та точність аналізу (до 6 балів) • Відповідність есе темі. • Глибокий аналіз впливу суспільних змін на соціологічну термінологію. • Якість використання прикладів (з класичної та сучасної соціології). 2. Аргументація та логічність викладу (до 5 балів) • Наявність чіткої аргументаційної структури есе. • Послідовність викладу ідей. • Обґрунтованість висновків, їхня відповідність представленим даним та аналізу. 3. Оригінальність підходу (до 3 балів) • Творчий підхід до аналізу термінів і категорій. • Власні міркування здобувача, нові ідеї або бачення перспективи щодо трансформації термінології. • Відхід від шаблонних тем. 4. Використання джерел (до 3 балів) • Коректність і доречність використаних джерел (наукова література, статті, монографії). • Обсяг і різноманітність джерел (мінімум 5 джерел). • Правильність цитування та оформлення бібліографії. 5. Стилістична грамотність і оформлення (до 3 балів) • Дотримання академічного стилю письма. • Відсутність граматичних, орфографічних і стилістичних помилок. • Відповідність есе вимогам щодо обсягу.	20
Усього за підсумковий семестровий контроль				40

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)		
E	60 – 69 (достатньо)	3 (задовільно)	
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов’язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна:

1. Blair G., Coppock A., Humphreys M. Research Design in the Social Sciences: Declaration, Diagnosis, and Redesign. Princeton : Princeton University Press, 2023. 380 p. URL: <http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi77/0057414.pdf>.
2. Богдан О. Що варто знати про соціологію і соціальні дослідження? Посібник-довідник для громадських активістів та всіх зацікавлених / Олена Богдан; консультант-рецензент Володимир Паніотто. Київ : Дух і літера, 2015. 380 с.
3. Соціологія: організація емпіричного дослідження. Навч. посібн. / уклад. Балановський Я. М. Умань : Візаві, 2019. 471 с.

Додаткова:

1. Defining and assessing research quality in a transdisciplinary context / B. M. Belcher et al. *Research Evaluation*. 2015. Vol. 25, no. 1. P. 1–17. URL : <https://doi.org/10.1093/reseval/rvv025> (date of access: 08.07.2023).
2. Fàbregues S., Paré M.-H., Meneses J. Operationalizing and Conceptualizing Quality in Mixed Methods Research: A Multiple Case Study of the Disciplines of Education, Nursing, Psychology, and Sociology. *Journal of Mixed Methods Research*. 2018. Vol. 13, no. 4. P. 424–445. URL : <https://doi.org/10.1177/1558689817751774> (date of access: 08.07.2023).
3. Hiebert J., Cai J., Hwang S., Morris A. K., Hohensee C. Doing Research: A New Researcher's Guide. Cham : Springer, 2023. 136 p. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi69/0050350.pdf>.
4. Hurst A. Introduction to Qualitative Research Methods : A Helpful Guide for Undergraduates and Graduate Students in the Social Sciences. Corvallis : Oregon State University, 2023. 314 p. URL: <http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi75/0056005.pdf>.
5. Ochsner M., Wolbring T., Hug S. E. Quality criteria for sociology? What sociologists can learn from the project «developing and testing research quality criteria in the humanities». *Sociologia E Politiche Sociali*. 2015. No. 2. P. 90–110. URL : <https://doi.org/10.3280/sp2015-002005> (date of access: 08.04.2024).
6. Ratushna T. Distance Learning and Safety of the Educational Environment: Teachers' Point of View. *Working Papers Series 'Meeting New Challenges in Education'*. Nottingham: Nottingham Trent University. 2023 C. 22-28. URL: https://www.ntu.ac.uk/__data/assets/pdf_file/0018/2022066/Issue-1.pdf.
7. Schneijderberg, C. Conventions of Quality Criteria of Empirical Social Research. *Forum Qualitative Sozialforschung Forum: Qualitative Social Research*. 2023. 24(3). URL : <https://doi.org/10.17169/fqs-24.3.3994>.
8. Методологія досліджень мас-медіа: робоча книга (handbook) / за заг. ред. К. Г. Сіріньок-Долгарьової. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 156 с.
9. Ратушна Т. О., Сорокіна О. С. Соціологічний аналіз контенту телевізійних релігійних проповідей протестантського спрямування. *Релігія та Соціум*. 2018. №1-2 (29-30). С. 332-339.

10. Інформаційні ресурси

1. Cases. URL : <https://cases.media/>.
2. Опитування громадської думки. Як правильно розуміти та інтерпретувати соціологічні дані. Посібник для журналістів та всіх, хто працює з соціологічними даними. Фонд «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва. Київ : 2020. URL : <https://dif.org.ua/uploads/pdf/514094735644fc3693e56b7.70191677.pdf>.
3. Офіційний сайт Інституту соціології Національної Академії Наук України. URL : <http://www.i-soc.com.ua/institute/>.
4. Офіційний сайт Київського міжнародного інституту соціології. URL : <https://www.kiis.com.ua/>.
5. Офіційний сайт Соціологічної асоціації України. URL : <http://www.sau.kiev.ua/>.
6. Соціологічна група «Рейтинг». URL : <https://ratinggroup.ua/>.
7. Український центр економічних та політичних досліджень ім. О. Разумкова. URL : <https://razumkov.org.ua/>.
8. Фонд Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва. URL : <https://dif.org.ua/>.

11. Регуляції і політики курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків.

Відвідування усіх занять є обов'язковим. Також очікується, що здобувачі мають організовано та усвідомлено підходити до виконання навчальних завдань, участі у лекційних, семінарських і практичних заняттях. Від усіх сторін очікується активна позиція, у тому числі, щодо пошуку можливостей виконання пропущених завдань і проходження передбачених форм контролю. **Пропуски можливі лише з поважної причини.** Відпрацювання пропущених занять має бути регулярним за домовленістю з викладачем у години консультацій, передбачених даним курсом (усна відповідь чи письмова робота з пропущеної теми). Також можливе відпрацювання у вигляді проходження он-лайн тестування у системі Moodle пропущеної теми (якщо таке тестування було передбачено). У разі систематичних пропусків занять та консультацій для відпрацювання може бути застосована процедура повторного вивчення дисципліни (див. Додаток до силабусу).

Політика академічної доброчесності

Від здобувачів очікується повне дотримання принципів академічної доброчесності, затверджених Кодексом академічної доброчесності ЗНУ (див. Додаток до силабусу). Усі письмові роботи будуть перевірятись на плагіат. У разі виявлення ознак списування, плагіату чи інших видів не доброчесної поведінки, роботи здобувачів не будуть прийматись на оцінювання, а до студентів можуть бути застосовані дисциплінарні заходи передбачені Кодексом академічної доброчесності ЗНУ.

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті

Під час занять потрібно перевести мобільний телефон у режим «без звуку», щоб не заважати викладачу і колегам. Дозволяється використання мобільних телефонів, ноутбуків, планшетів та інших персональних пристроїв з навчальною метою, а саме для пошуку інформації, ознайомлення з літературою, аналізу даних, виконання практичних завдань і т.д. Не дозволяється використання вище перелічених засобів під час контрольних заходів (порушення цієї вимоги буде розцінюватись як порушення правил академічної доброчесності). Використання програм на основі штучного інтелекту можливе лише в ознайомлювальних цілях. Не дозволяється використання таких програм для написання практичних і творчих робіт.

Можливості врахування результатів неформальної освіти

Згідно Положення Запорізького національного університету про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти від 2025 року.

Механізм визнання описано у Положенні: https://sites.znu.edu.ua/navchalnyj_viddil/normatyvna_basa/polozhennya_zapor_z_kogo_natsional_nogo_un_versitetu_pro_poryadok_viznannya_rezul_tat_v_navchannya_zdobutikh_shlyakhom_neformal_noyi_ta_abo_nformal_noyi_osv_ti.pdf".

Зокрема Положення від 2025 року передбачає, що "2.7. У разі, якщо перезарахуванню отриманих результатів навчання у неформальній та інформальній освіті підлягають окремі розділи чи теми, виду навчальних занять, самостійної роботи, які не перевищують 14 годин, право для перезарахування результатів надається викладачу відповідної дисципліни. Умови такого перезарахування, рекомендації щодо можливості проходження визначеного онлайн курсу чи іншого елементу неформальної/інформальної освіти визначаються у силабусі навчальної дисципліни освітнього компонента та затверджуються на засіданні кафедри. Додаткове визнання результатів неформального навчання не потрібне. Перевірка досягнутих результатів навчання здійснюється під час проведення підсумкового контролю з дисципліни та враховуються викладачем при визначенні підсумкової оцінки з навчальної дисципліни."

У даному курсі може бути перезарахований курс неформальної освіти (наприклад, з платформи Prometheus), що відповідає темі з семінару/практичного заняття чи самостійної роботи (якщо не перевищує 14 годин), за умови надання викладачу відповідного сертифікату.

Комунікація

Комунікація між викладачем і здобувачами вищої освіти відбувається в аудиторії/ZOOM конференції, у системі Moodle та електронною поштою, а також в рамках запланованих для цього курсу консультацій. Інформація щодо організаційних питань також може надаватись викладачем старості групи у Viber чи Telegram. Викладач відповідатиме на письмовий запит студента щодо консультації або перевірки завдання впродовж 2 робочих днів. У повідомленні обов'язково вказуйте Ваше справжнє ім'я та прізвище, а не нікнейм.

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ НА 2025-2026 н.р. доступний за адресою:
https://sites.znu.edu.ua/navchalnyj_viddil/1635.ukr.html.

НАВЧАННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ <https://lnk.ua/gk4x2wkVy>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (у тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Процедура повторного вивчення визначається [Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ](https://lnk.ua/9MVwgEpVz): <https://lnk.ua/9MVwgEpVz>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://lnk.ua/EYNg6GpVZ>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://lnk.ua/QRVdWGwe3>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://lnk.ua/3R4avGqeJ>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ Запорізького національного університету: **Банах Віктор Аркадійович**
Електронна адреса: v_banakh@znu.edu.ua
Гаряча лінія: тел. (061) 227-12-76, факс 227-12-88

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Спеціалізована допомога: (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://lnk.ua/5pVJr17VP>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА: <https://library.znu.edu.ua/>. Графік роботи абонементів: понеділок-п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ (СЕЗН ЗНУ): <https://moodle.znu.edu.ua/>.
Посилання для відновлення паролю: <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: <https://sites.znu.edu.ua/child-advance/>.